

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ БІОЕНЕРГЕТИЧНИХ КУЛЬТУР І ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ
УКРАЇНСЬКЕ НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ГЕРБОЛОГІВ

13-ТА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**«ГЕРБОЛОГІЯ В СУЧАСНОМУ ЕКОЛОГІЧНО БЕЗПЕЧНОМУ
ЗЕМЛЕРОБСТВІ»**

присвячена пам'яті видатного вченого герболога
ІВАЩЕНКА ОЛЕКСАНДРА ОЛЕКСІЙОВИЧА
(28.08.1949 – 15.04.2021)

15 березня, 2023 р.

м. Київ

ЗМІСТ

Боровик С. О. ВПЛИВ ПОПЕРЕДНИКІВ НА ЗАБУР'ЯНЕНІСТЬ ЖИТА ОЗИМОГО	6
Власенко С.І., Копчук К.М., Кісілевська М.О. ЗАБУР'ЯНЕНІСТЬ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ТА ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ ЗАЛЕЖНО ВІД СИСТЕМ УДОБРЕННЯ І ЛАНОК КОРОТКОРОТАЦІЙНИХ СІВОЗМІН В ЛІВОБЕРЕЖНОМУ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	8
Войтовська В.І., Недяк Т.М., Потапович О.А. АЛЕЛЕОПАТИЧНИЙ ВПЛИВ ВИТЯЖОК ІЗ БУР'ЯНІВ НА ЯКІСНІ ПОКАЗНИКИ НАСІННЯ СІЛЬСЬКОГОПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР	11
Грабовський М. Б., Мостипан О. В., Качан Л. М. ЕФЕКТИВНІСТЬ РІЗНИХ СИСТЕМ ГЕРБИЦИДНОГО ЗАХИСТУ В ПОСІВАХ СОЇ	13
Грабовський М. Б., Німенко С. С. ЗАБУР'ЯНЕНІСТЬ ПОСІВІВ СОЇ ДЛЯ ЗА ОРГАНІЧНОГО ВИРОЩУВАННЯ	16
Гуральчук Ж.З. ВПЛИВ КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЇ ГЕРБИЦИДІВ	18
Гуртовенко В. О. ВПЛИВ ГЕРБИЦИДНОГО ЗАХИСТУ НА ФОРМУВАННЯ ВРОЖАЙНОСТІ СОНЯШНИКА В УМОВАХ ПРАВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	20
Гутянський Р.А. ПОЄДНАННЯ ТРИБЕНУРОН-МЕТИЛУ З ГАЛАУКСИФЕН-МЕТИЛОМ У ПОСІВАХ СУЛЬФОСТІЙКОГО СОНЯШНИКУ	22
Дяченко О.А., Дяченко П.І. ЗОЛОТУШНИК КАНАДСЬКИЙ – ЕКОЛОГІЧНА ЗАГРОЗА СІЛЬСЬКОМУ ТА ЛІСОВОМУ ГОСПОДАРСТВУ КИЇВСЬКОГО ПОЛІССЯ	24
Задорожний В. С., Чернелівська О. О., А.В. Задорожний ЗАЛЕЖНІСТЬ ЗАБУР'ЯНЕНOSTІ ПОСІВІВ КУКУРУДЗИ ВІД СПОСОБІВ ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ	28
Калатур К. А. ВИДОВИЙ СКЛАД БУР'ЯНІВ-ГОСПОДАРІВ ФІТОНЕМАТОД РОДИНИ HETERODERIDAE	30
Косолап М.П. ПРОБЛЕМА ЗАБУР'ЯНЕНOSTІ В СИСТЕМІ ЗЕМЛЕРОБСТВА NO-TILL	32
Кривулько М. В., Петриченко В. Ф., Задорожний В. С. ВПЛИВ ЗАБУР'ЯНЕНOSTІ ПОСІВІВ НА ФОРМУВАННЯ ГЕНЕТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СОНЯШНИКУ ПРИ РІЗНИХ ТЕХНОЛОГІЯХ ВИРОЩУВАННЯ	35
Лосєва А. І. ВИДОВИЙ СКЛАД ТА СТУПІНЬ ЗАБУР'ЯНЕННЯ ПОСІВІВ СОРГО	37
Любич В.В., Войтовська В.І., Кононенко Л.М. ВПЛИВ СТРОКІВ СІВБИ НА СТУПІНЬ ЗАБУР'ЯНЕННЯ ПОСІВІВ АМАРАНТУ	38

Макух Я.П., Мошківська С.В., Козаченко Д.М. КОНТОЛЮВАННЯ ВАТОЧНИКА СІРІЙСЬКОГО У ПОСІВАХ БУРЯКІВ ЦУКРОВИХ ТА КУКУРУДЗИ	40
Мартинюк І. В., Цимбал Я. С., Пташнік М. М. ВПЛИВ КУЛЬТУР КОРОТКОРОТАЦІЙНИХ СІВОЗМІН НА РІВЕНЬ ЗАБУР'ЯНЕНOSTІ АГРОЦЕНОЗІВ ЗА ОРГАНІЧНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА	42
Могилюк Н.Т., Хорохоріна Г.А. ВИДОВИЙ СКЛАД І ПОШИРЕННЯ БУР'ЯНІВ НА ВИНОГРАДНИХ НАСАДЖЕННЯХ В ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ	44
Оленченко А.В. ВПЛИВ РІВНЯ ЗАБУР'ЯНЕНOSTІ НА УМОВИ РОСТУ ТА ВРОЖАЙНІСТЬ СОНЯШНИКА В ЛІВОБЕРЕЖНОМУ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	46
Панченко Т.В., Федорук Ю.В., Горновська С.В. ЗАБУР'ЯНЕНІСТЬ СОРЕТІВ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ У ФАЗІ ВИХОДУ В ТРУБКУ В УМОВАХ ДОСЛІДНОГО ПОЛЯ БНАУ	48
Піковський М.Й. ВИДОВИЙ СКЛАД ФІТОПАТОГЕНИХ ГРИБІВ, АСОЦІЙОВАНИХ З БУР'ЯНАМИ	51
Правдива Л. А. ВПЛИВ МЕТОДІВ КОНТОЛЮВАННЯ ЧИСЕЛЬНОСТІ БУР'ЯНІВ НА РОЗВИТОК РОСЛИН СОРЕГО ЗВИЧАЙНОГО ДВОКОЛЬОРОВОГО (<i>SORGHUM BICOLOR</i> (L.) MOENH)	53
Ременюк С.О., Кукуруза О.Є. ПОГЛИНАННЯ БУР'ЯНАМИ СПОЛУК АЗОТУ, ФОСФОРУ ТА КАЛІЮ У ПОСІВАХ ГОРОХУ ОЗИМОГО	55
Ременюк С.О., Різник В.М., Макух Д.Я. ЗАПАСИ НАСІННЯ БУР'ЯНІВ НА ДІЛЯНКАХ ПІДГОТОВЛЕНИХ ДО ЗАКЛАДАННЯ ПЛАНТАЦІЙ ПАВЛОВНІЇ	58
Рудник-Івашенко О.І., Дубровський В.І., Швартау В.В., Михальська Л.М. ЗАСМІЧЕНІСТЬ ПОСІВІВ <i>COREOPSIS LANCEOLATA</i> ЗАЛЕЖНО ВІД ФОНУ ГЕРБІЦИДНИХ ОБРОБОК І СТРОКІВ СІВБИ	60
Сергієнко В.Г, Тищук О.П., Балан Г.О. ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАПАСІВ НАСІННЯ БУР'ЯНІВ У ПОСІВАХ ШИРОКОРЕДНИХ КУЛЬТУР	63
Соломійчук М. П. СИСТЕМНИЙ ПІДХІД У БОРОТЬБІ З БОРЩІВНИКОМ СОСНОВСЬКОГО В УМОВАХ ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ	65
Сторчоус І.М., Тищук О.П. ДОСЛІДЖЕННЯ В УМОВАХ IN VITRO ВПЛИВУ ГЕРБІЦИДІВ ПОХІДНИХ СУЛЬФОНІЛСЕЧОВИНИ НА ПРОРОСТАННЯ НАСІННЯ ЛОБОДИ БІЛОЇ	67
Тирусь М.Л. УРОЖАЙНІСТЬ СОРЕТІВ АМАРАНТУ ЗАЛЕЖНО ВІД НОРМИ ВИСІВУ В УМОВАХ ДОСТАТНЬОГО ЗВОЛОЖЕННЯ	70
Ткаліч Ю.І., Шевченко С.М. МЕТОДИ АДАПТИВНОГО ДОБОРУ СПЕКТРУ ФІТОТОКСИЧНОЇ ДІЇ ГЕРБІЦИДІВ В ПОСІВАХ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ	71

С.М. Шевченко, кандидат сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник, доцент кафедри загального землеробства та ґрунтознавства, e-mail: s.m.shevchenko@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-1666-3672>

Дніпровський державний аграрно-економічний університет, вул. Сергія Єфремова, 25, м. Дніпро, 49600, Україна

О.М. Шевченко, кандидат сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник лабораторії землеробства та родючості ґрунтів, e-mail: o.m.shevchenko@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-2743-7988>

Державна установа Інститут зернових культур Національної академії аграрних наук України, вул. Володимира Вернадського, 14, м. Дніпро, 49000, Україна

Є.Ю. Ткаліч, студент 4 курсу ОС Бакалавр, e-mail: tkalich.yevhenii03@gmail.com

Дніпровський державний аграрно-економічний університет, вул. Сергія Єфремова, 25, м. Дніпро, 49600, Україна

СТАН ПОТЕНЦІЙНОЇ ЗАБУР'ЯНЕНOSTІ ТА МЕТОДИ ЇЇ РЕГУЛЮВАННЯ В АГРОТЕХНОГЕННИХ СИСТЕМАХ СТЕПУ

Ключові слова: *агросистема; бур'ян; синузії; сукцесії; обробіток ґрунту; сівозмінна; ґрунт.*

У степовому землеробстві спостерігається активна трансформації структури фітоценозів бур'янів, яка є наслідком технологічної модернізації аграрного виробництва з одного боку, та прояву механізмів адаптації бур'янів до нових агроекологічних умов. В зв'язку з цим існує загроза збільшення потенційної забур'яненості чорноземів в орному шарі ґрунту вегетативними (150–300 тис. пагонів/га) і насіннєвими (0,5–1,0 млрд шт./га) органами розмноження. В той час як загальноновизнано вважається чистим ґрунт (культурний стан ґрунту), в орному шарі якого знаходиться менше 1 тис./га коренів багаторічних і 10 млн шт./га схожого насіння малорічних бур'янів. Через надмірну потенційну забур'яненість ґрунту на чорних парах і у посівах просапних культур за вегетаційний період може з'явитися на 1 м² до 1,5–2,0 тисячі сходів малорічних і 15–30 паростків або пагонів багаторічних бур'янів.

Аналіз стану потенційної забур'яненості земель різного походження та еколого-техногенної історії показав, що втручання людини в еколого-ландшафтні комплекси у формі сільськогосподарської діяльності супроводжується значним зростанням запасів насіння бур'янів у ґрунті, так, активний обробіток ґрунту в сівозміні на староорних землях супроводжувався накопиченням в 0–30 см шарі ґрунту до 452 млн шт./га насіння бур'янів, що власне стабілізувалося на даному

рівні культури землеробства. Небезпека такого високого ступеня потенційної забур'яненості посилюється також тим, що в профільному розрізі ріллі в кожному шарі зберігається значна кількість насіння, яке при вертикальній міграції в будь-якому випадку створює ризик високої шкодочинності бур'янів. Наприклад, у верхньому найбільш активному шарі ґрунту 0-10 см з високим коефіцієнтом стимулювання проростання насіння його концентрація становить 133 млн шт./га.

На перелогових землях агротехнічного спокою, на яких склався багаторічний тип забур'яненості і відсутнє надходження насіння однорічних видів в критичних для біоценозу обсягах, потенційна забур'яненість у верхньому шарі ґрунту становить 6–7 млн шт./га. В більш глибоких шарах спостерігаються тільки залишкові ознаки присутності насіння бур'янів на рівні 1–2 млн шт./га. Таким чином, ступінь потенційної забур'яненості на окультурених землях в 20–50 разів вищий, ніж в зонах природного розвитку сукцесій.

В системі землеробства потенційна забур'яненість є основним фактором, який визначає ступінь забур'яненості посівів, шкодочинність бур'янів та величину втрати урожаю. Визначення урожайності польових культур показало, що системи основного обробітку ґрунту на удобрених мінеральними добривами ділянках разом з післяжнивними рештками виявилися рівноцінними за всіма показниками продуктивності: вихід зерна (2,66-2,79 т/га), зернових одиниць (3,47-3,74 т/га), кормових одиниць (3,65-3,99 т/га) та перетравного протеїну (0,41-0,44 т/га) на один гектар сівозмінної площі з невеликою тенденцією до зниження показників за мілкої (мульчувальної) системи обробітку. На варіанті з післяжнивними рештками без мінеральних добрив перевагу за всіма показниками продуктивності мала система полицевого та диференційованого обробітку ґрунту, внаслідок кращого фіто санітарного стану посівів. Так, вихід зерна за полицевої системи обробітку ґрунту тут був вищим на 0,10 т/га (4,0%), зернових одиниць – 0,18 (5,4%), кормових одиниць – 0,22 (6,2%), перетравного протеїну – 0,03 т/га сівозмінної площі (7,5%) порівняно з мілкою мульчувальною. Згідно результатам досліджень найвищі прибавки від мінеральних добрив за показниками продуктивності були характерні для мілкого (мульчувального) фону з характерним більш жорстким поживним режимом. Внесені тут мінеральні добрива в помірних дозах підвищують продуктивність сівозміни більше, а ніж на 14% порівняно із полицевою системою обробітку з кращими вихідними умовами мінерального живлення.